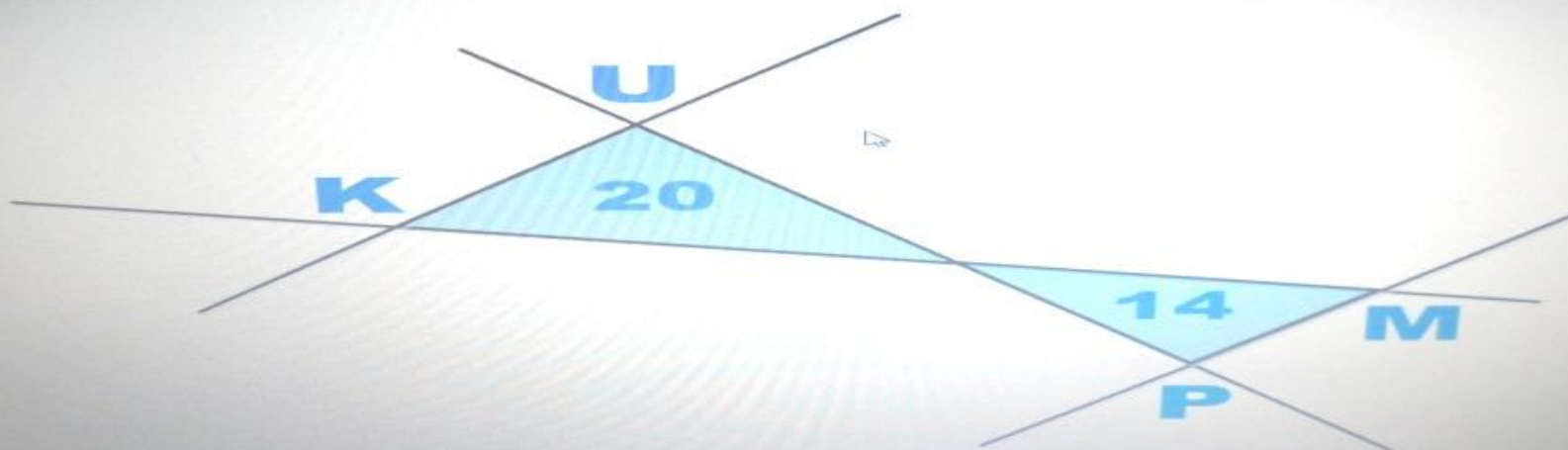

Do višine trikotnika po več poteh

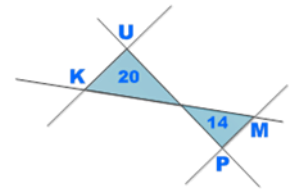
Silva Kmetič, ZRSŠ

Tomaž Miholič, OŠ Duplek

Vinko Zobec, OŠ Poljčane

Zavod Republike Slovenije za šolstvo
The National Education Institute Slovenia

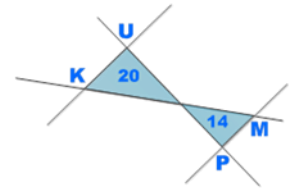

Namen

Zaznati vpliv vrinjenega učnega koraka –
dinamične shematizacije

- učenci razvijejo »dinamični« pogled na geometrijo, če se učijo s pomočjo dinamičnih slik

Opis poskusa

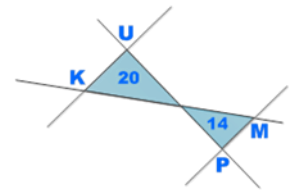

Dve šolski leti, na
dveh različnih šolah,
skupaj v dveh
razredih

Načrtovali, opazovali,
analizirali,
popravljali,
spreminjali,
dopolnjevali ...

Bistvena razlika med
prvim in drugim
poskusom

- V prvem smo poskušali na **izdelkih otrok** spremljati tudi proces
- V drugem smo proces opazovali, beležili, izdelke otrok pa analizirali pred in po poskusu

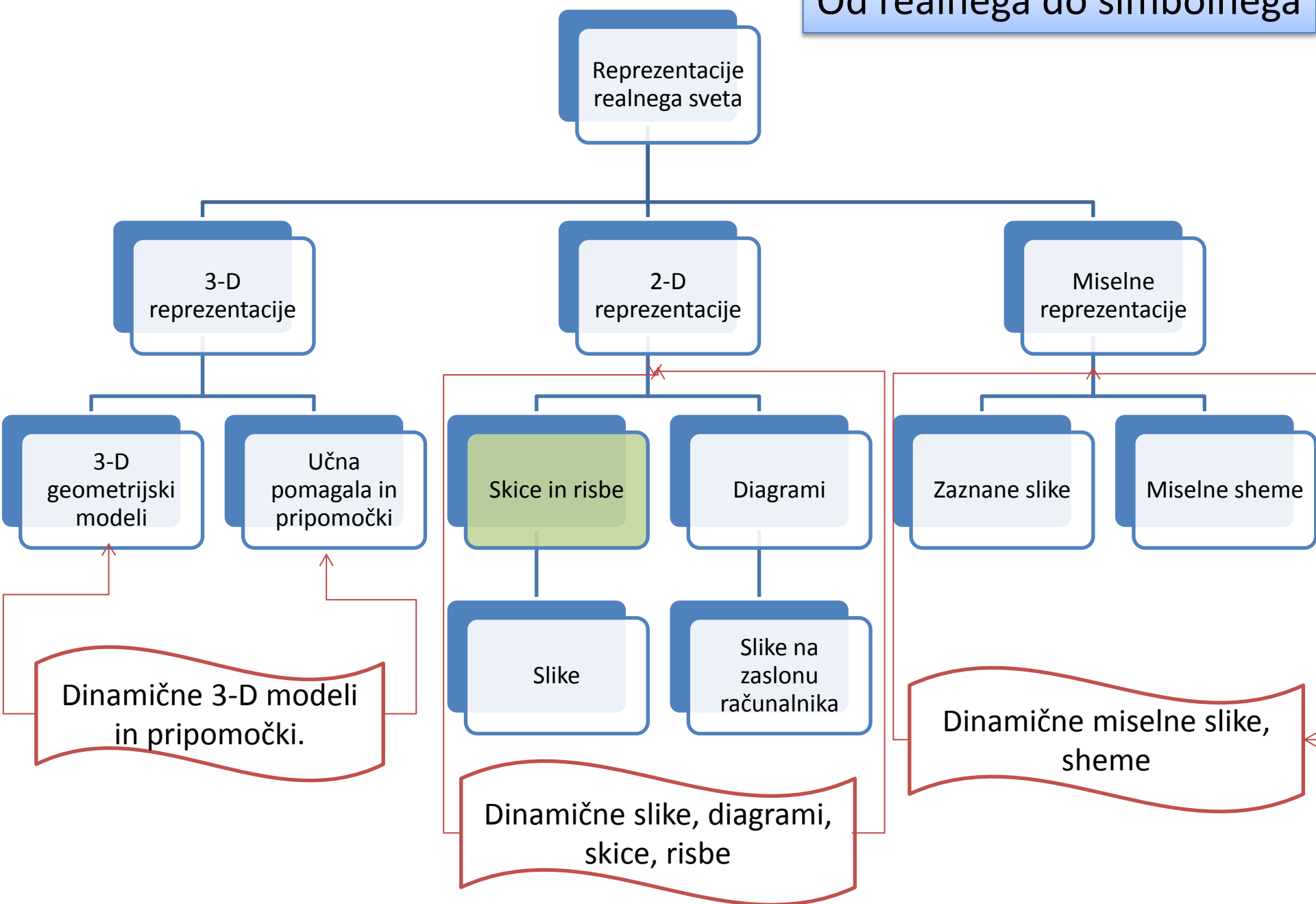

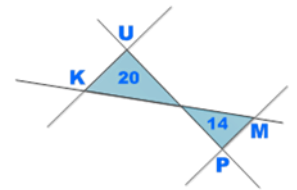
Pojem višine v trikotniku

Cilji:

- **oblikujejo definicijo** višine v **ostrokotnem** trikotniku,
- **razširijo definicijo** višine v **topokotnem** trikotniku,
- znajo **načrtati** višino in jo izmeriti ne glede na vrsto in lego trikotnika,
- znajo višino ustrezno **označiti** (pravokotnost na nosilko stranice/stranico, imenovati višino),
- **povežejo** pojem višine z razdaljo točke od premice,
- **poznajo lego** višine glede na **vrsto** trikotnika,
- pisno in ustno **argumentirajo** svoje ugotovitve,
- uporabljajo program DG za **raziskovanje** lastnosti,
- ustvarijo »**dinamičen**« **pogled** na geometrijo.

Od realnega do simbolnega

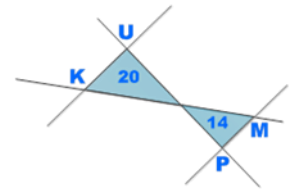

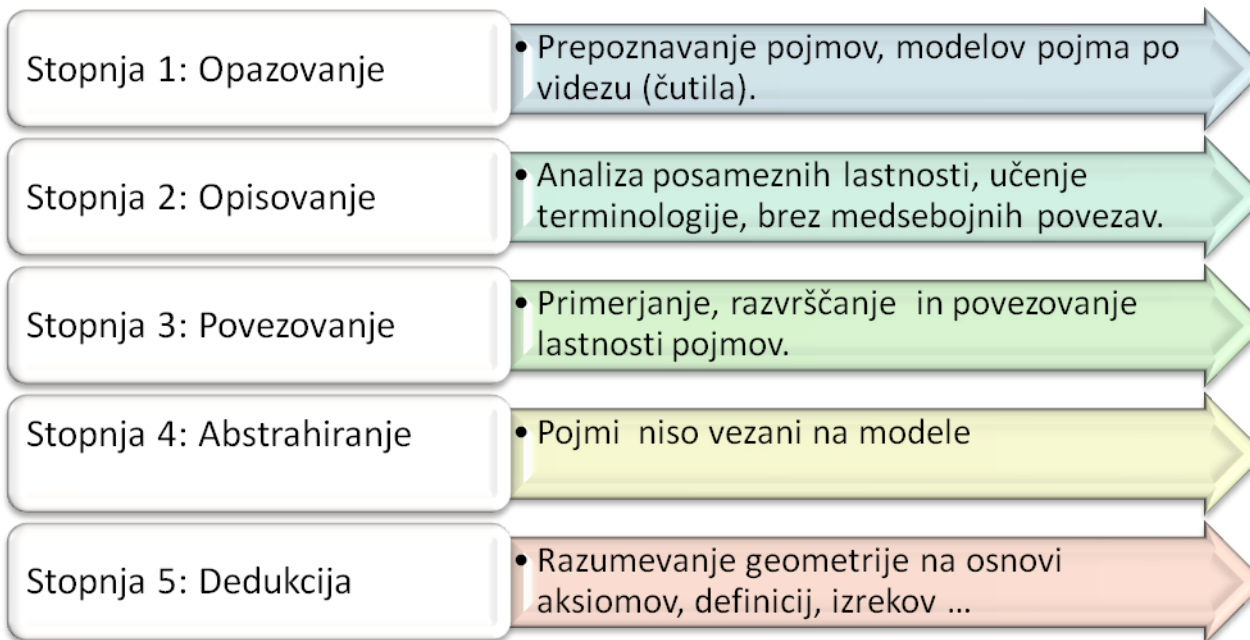
Različne poti

Izhodišče

1. Predhodno matematično znanje
  - Razdalja točke od premice
2. Analogija z realno izkušnjo
  - Višina hiše, table, človeka, luči ...
3. Van Hielejev model
4. Kombinacija predhodnih

Van Hielejev razvojni model za geometrijske pojme

Lastnost Van Hielejevega modela

Stopnja 1: Opazovanje

- Prepoznavanje pojmov, modelov pojma po videzu (čutila).

Stopnja 2: Opisovanje

- Analiza posameznih lastnosti, učenje terminologije, brez medsebojnih povezav.

Stopnja 3: Povezovanje

- Primerjanje, razvrščanje in povezovanje lastnosti pojmov.

Stopnja 4: Abstrahiranje

- Pojmi niso vezani na modele

Stopnja 5: Dedukcija

- Razumevanje geometrije na osnovi aksiomov, definicij, izrekov ...

Uporaben za:

- načrtovanje razvoja pojma
- merjenje dosežkov

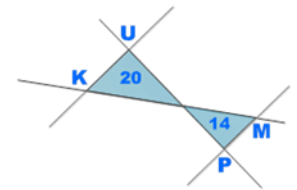

Stopnja dosežka učenca, če izkazuje doseganje izbranega cilja

Stopnja 1: Opazovanje	• Prepoznavanje pojmov, modelov pojma po videzu (čutila).
Stopnja 2: Opisovanje	• Analiza posameznih lastnosti, učenje terminologije, brez medsebojnih povezav.
Stopnja 3: Povezovanje	• Primerjanje, razvrščanje in povezovanje lastnosti pojmov.
Stopnja 4: Abstrahiranje	• Pojmi niso vezani na modele
Stopnja 5: Dedukcija	• Razumevanje geometrije na osnovi aksiomov, definicij, izrekov ...

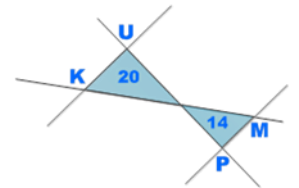
Cilji:

- **oblikujejo definicijo** višine v **ostrokotnem** trikotniku,
- **razširijo definicijo** višine v **topokotnem** trikotniku,
- znajo **načrtati** višino in jo izmeriti ne glede na vrsto in lego trikotnika,
- znajo višino ustrezno **označiti** (pravokotnost na nosilko stranice/stranico, imenovati višino),
- **povežejo** pojem višine z razdaljo točke od premice,
- **poznajo lego** višine glede na **vrsto** trikotnika,
- **pisno in ustno argumentirajo** svoje ugotovitve,
- uporabljajo program DG za **raziskovanje** lastnosti,
- ustvarijo »**dinamičen**« **pogled** na geometrijo

Koraki učnih ur

- 3 zaporedne učne ure

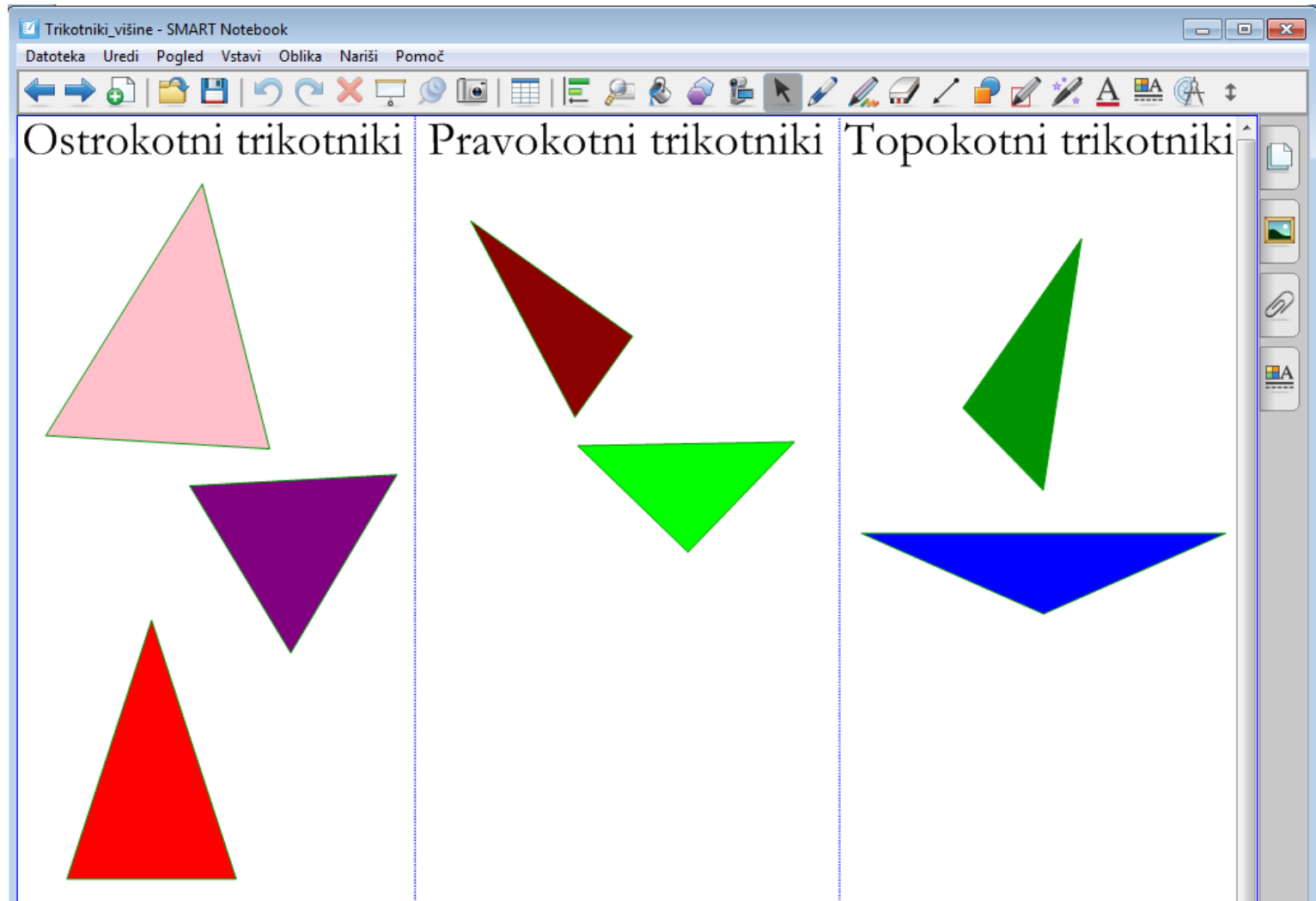

1. ura

Trikotniki_višine - SMART Notebook

Datoteka Uredi Pogled Vstavi Oblika Nariši Pomoč

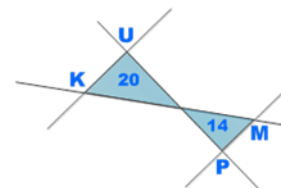
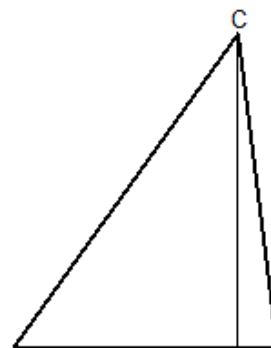
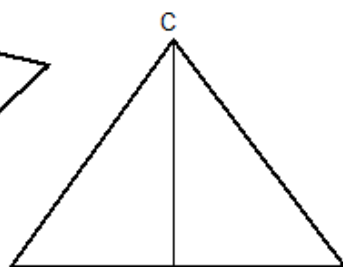
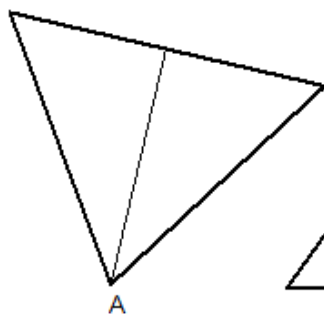
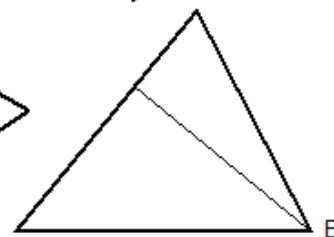
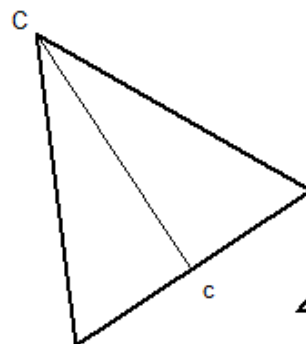
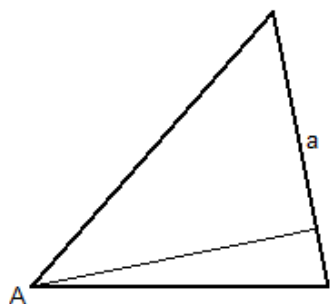
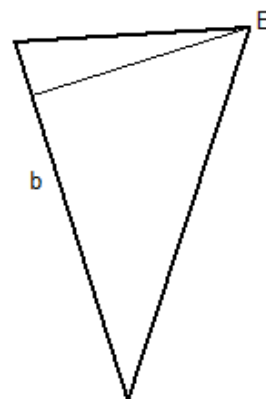
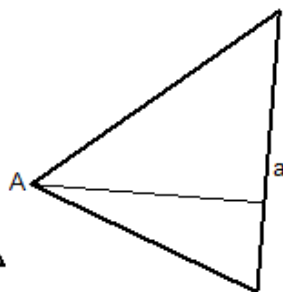
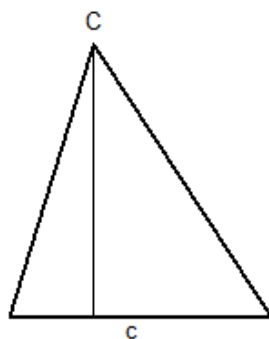
Ostrokotni trikotniki Pravokotni trikotniki Topokotni trikotniki

The screenshot shows a SMART Notebook application window titled "Trikotniki_višine - SMART Notebook". The window has a menu bar with "Datoteka", "Uredi", "Pogled", "Vstavi", "Oblika", "Nariši", and "Pomoč". Below the menu bar is a toolbar with various drawing and editing tools. The main workspace is divided into three vertical panels by dotted lines. The first panel is titled "Ostrokotni trikotniki" and contains three triangles: a pink one, a purple one, and a red one. The second panel is titled "Pravokotni trikotniki" and contains two triangles: a dark red one and a bright green one. The third panel is titled "Topokotni trikotniki" and contains two triangles: a green one and a blue one. On the right side of the workspace, there is a vertical toolbar with icons for file operations and drawing tools.

1) Poišči skupne lastnosti trikotnikov in včrtanih daljic.

1. ura

Zapiši kaj si opazil: _____

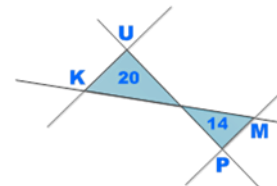
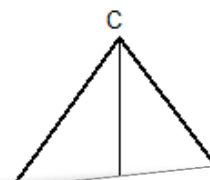
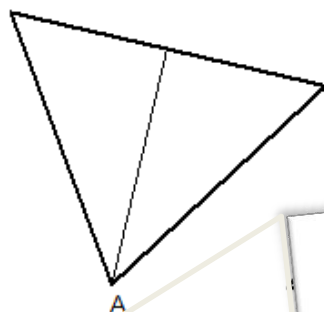
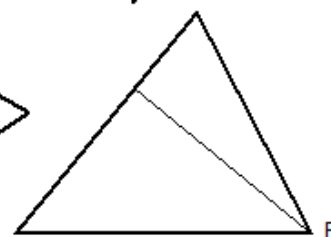
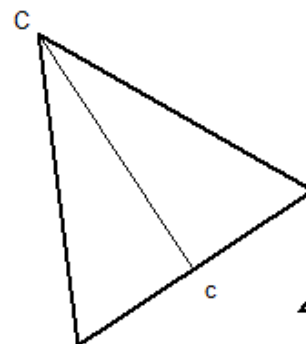
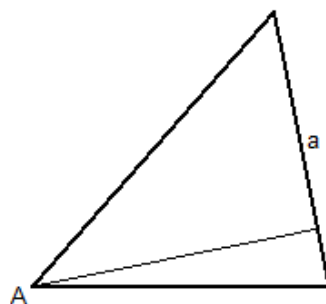
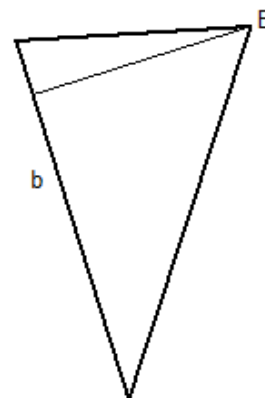
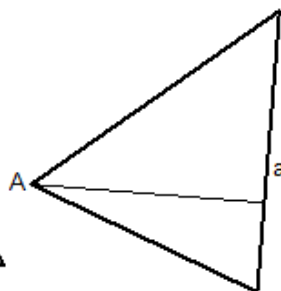
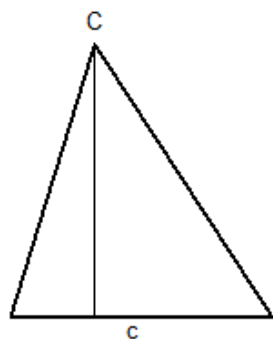

Zavod
Republike
Slovenije
za šolstvo

1. ura

1) Poišči skupne lastnosti trikotnikov in včrtanih daljic.

Zapiši kaj si opazil: _____

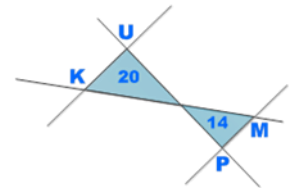
_____

_____

_____

Zapiši kaj si opazil: _____

_____

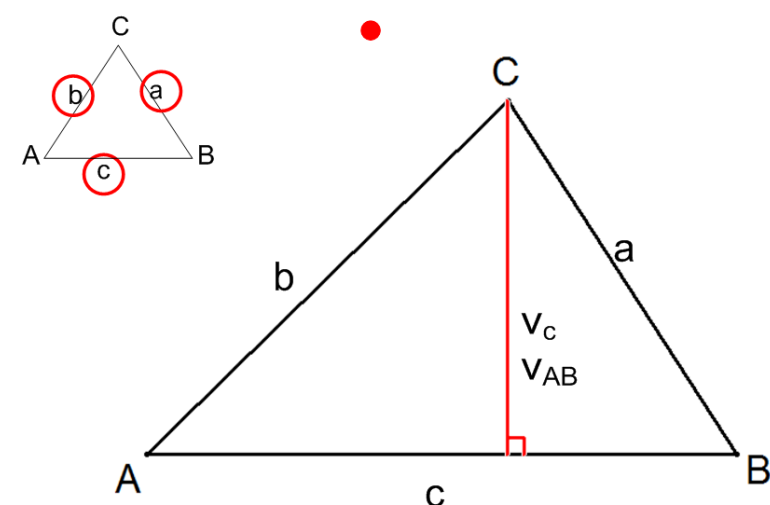

1. ura

Trikotniki_višine * - SMART Notebook

Datoteka Uredi Pogled Vstavi Oblika Nariši Pomoč

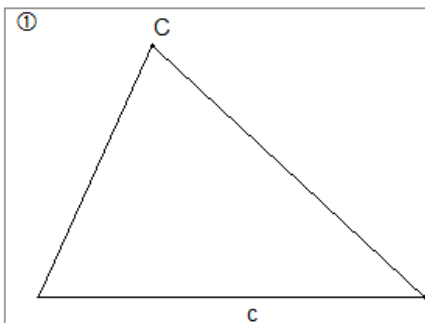
$a = 5 \text{ cm}$, $b = 6 \text{ cm}$, $c = 7 \text{ cm}$

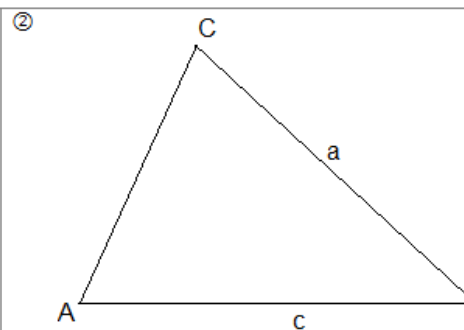
Višina v ostrokotnem trikotniku je daljica, ki poteka od oglišča do nasprotne stranice in je nanjo pravokotna.

1. ura

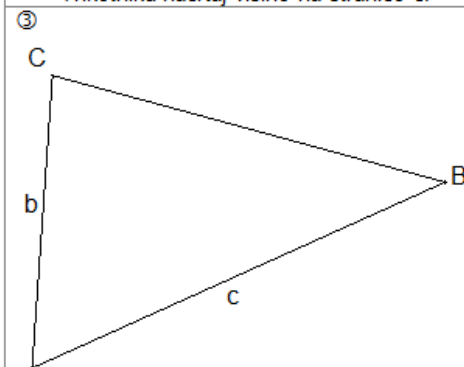
2.a) Načrtaj višine in jih označi.

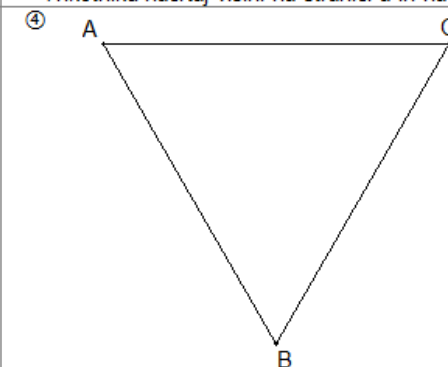
Trikotniku načrtaj višino na stranico c.

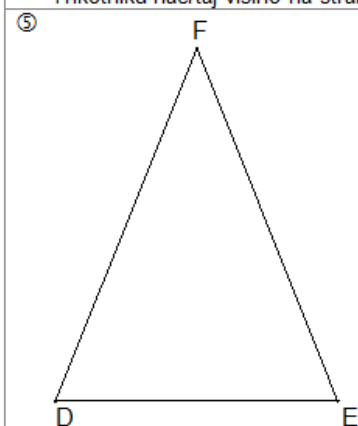
Trikotniku načrtaj višini na stranici a in na c.

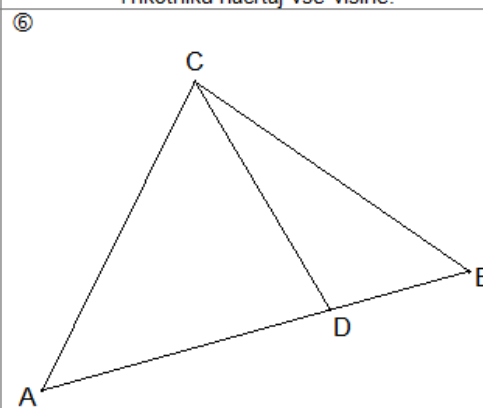
Trikotniku načrtaj višino na stranico BC.

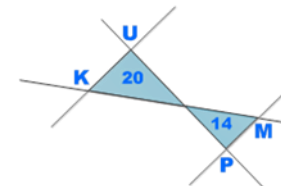
Trikotniku načrtaj vse višine.

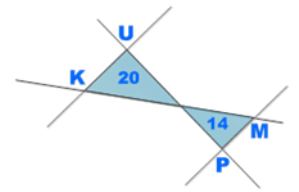
Trikotniku načrtaj vse višine.

Trikotniku ADC načrtaj vse višine.

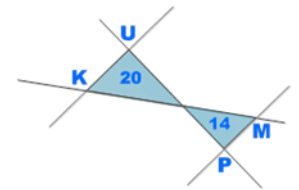
2.b) Vsakemu _____ trikotniku lahko načrtamo _____

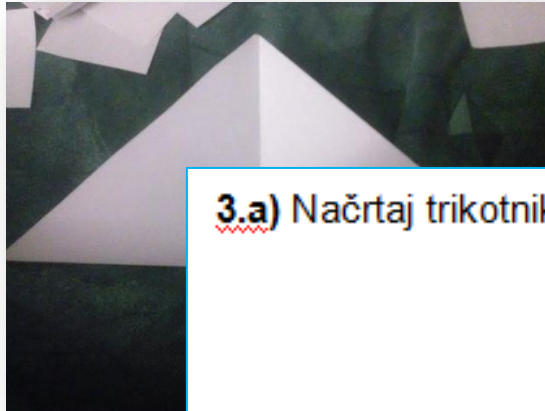
1.ura

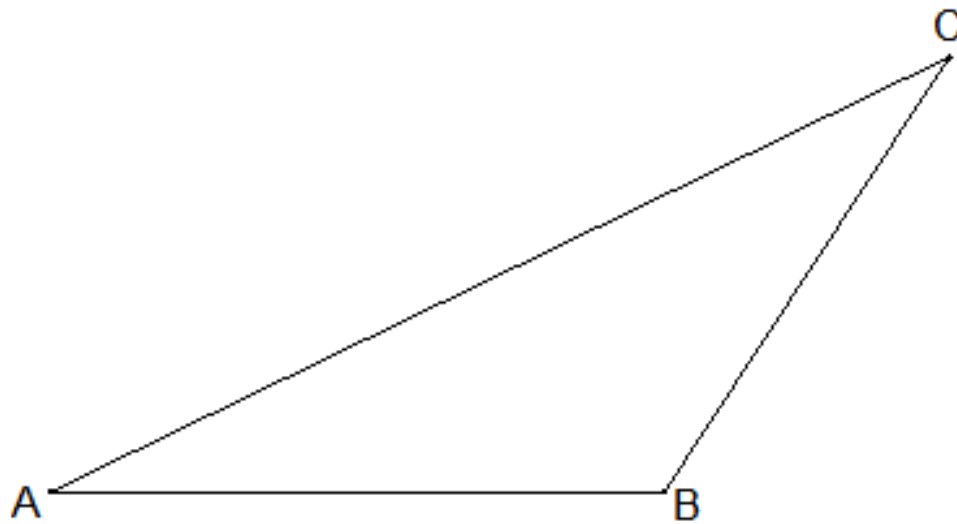

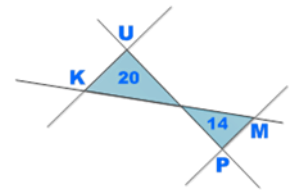

2.ura

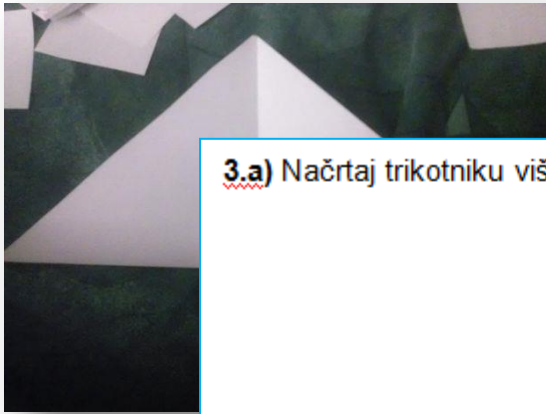

3.a) Načrtaj trikotniku višino iz oglišča C.

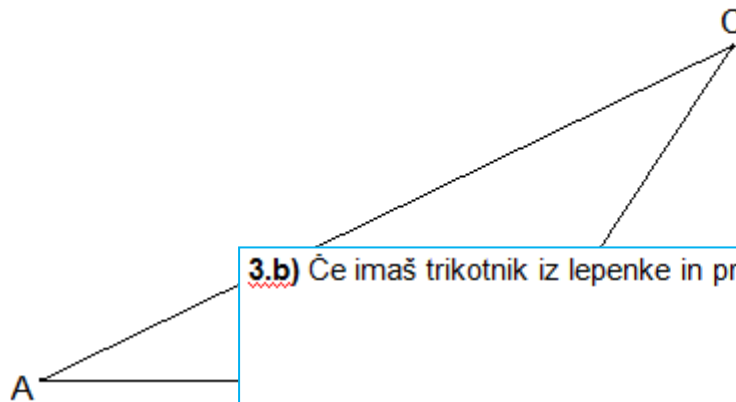

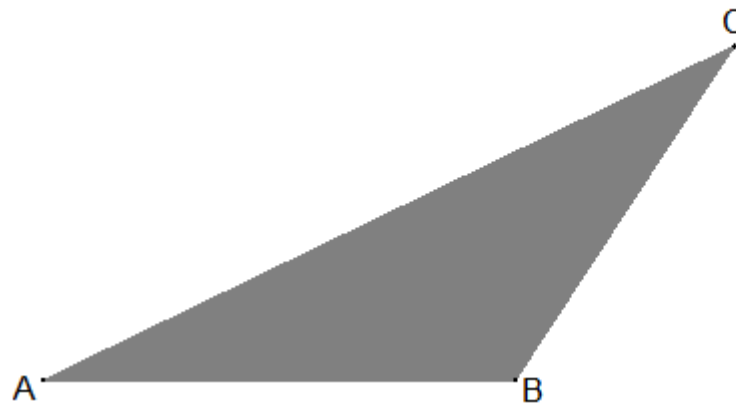
2.ura

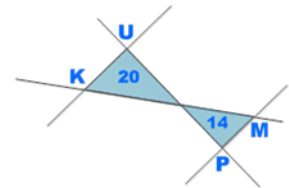

3.a) Načrtaj trikotniku višino iz oglišča C.

3.b) Če imaš trikotnik iz lepenke in pritrdiš vrvico v oglišče C. Kakšna bo lega vrvice?

2.ura

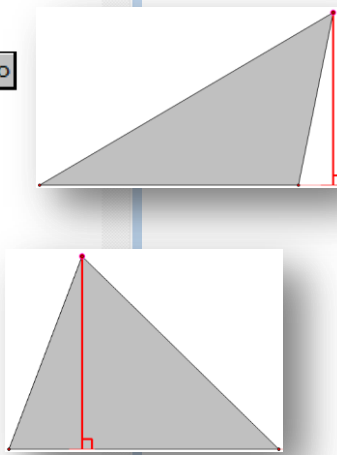
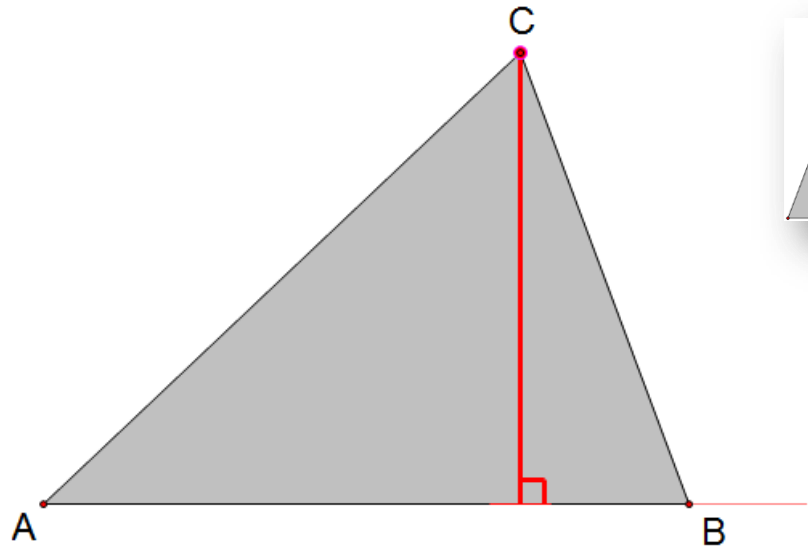
Sketchpad - [UL3 - Pomoč za UL 3]

Datoteka Urejanje Pogled Načrtovanje Transformacije Merjenje Graf Okno Pomoč

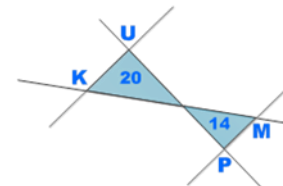
Pomoč za UL 3

Premikaš lahko vsa tri oglišča.

Skrnij višino

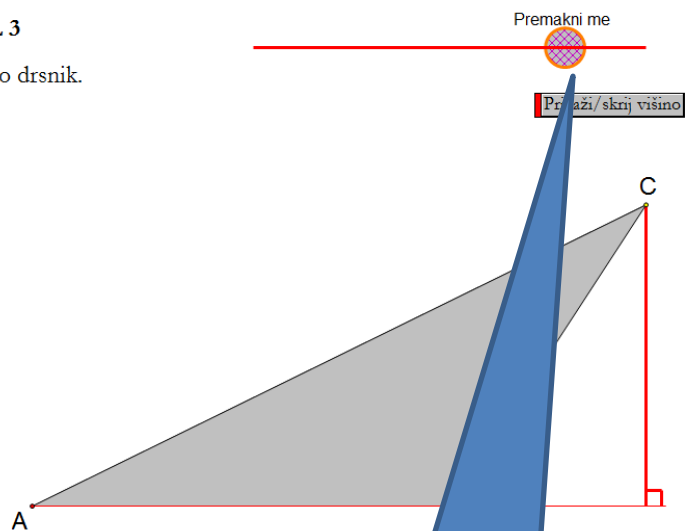
Izbrano: točke C

Predstavitev in primerjava didaktičnih predlog

Pomoč za UL 3

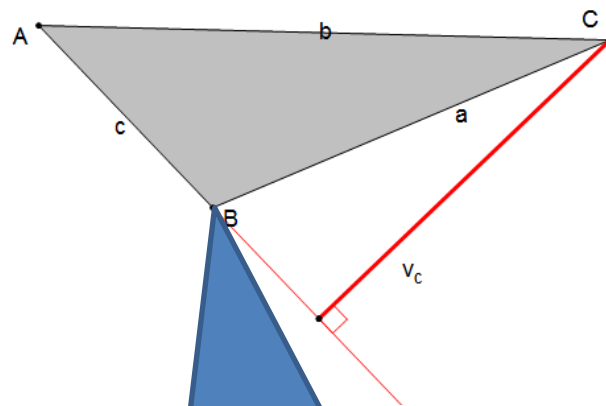
Premikaš lahko drsnik.

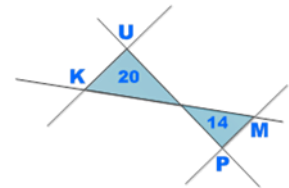
Učenec opazuje.
Opazovanje je
vodeno po
avtorjevih korakih.

Pomoč za UL 3

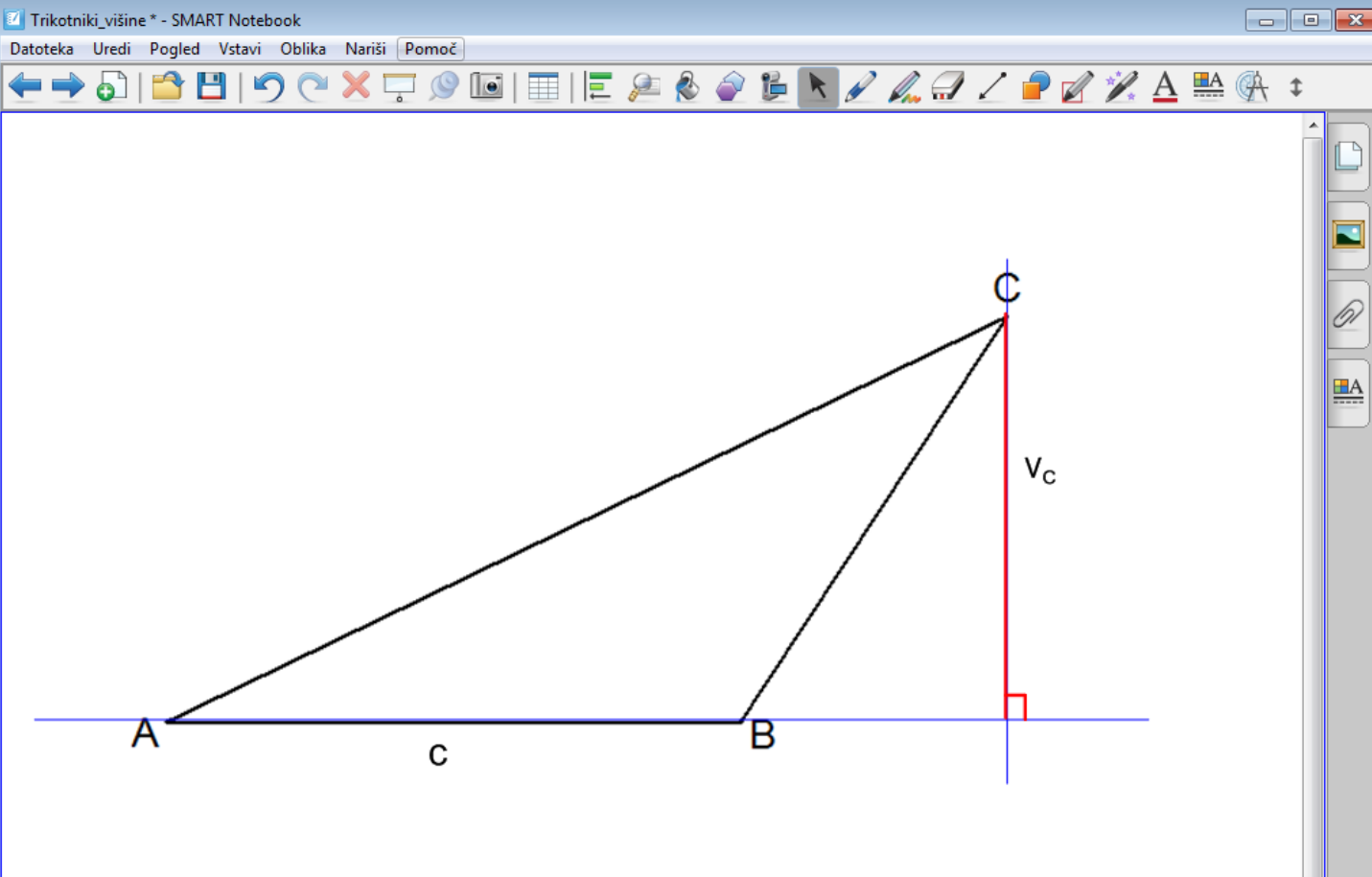
Premikaš lahko vsa tri oglišča.

Učenec raziskuje.
Raziskovanje ni
usmerjano.

2.ura

Trikotniki_višine * - SMART Notebook

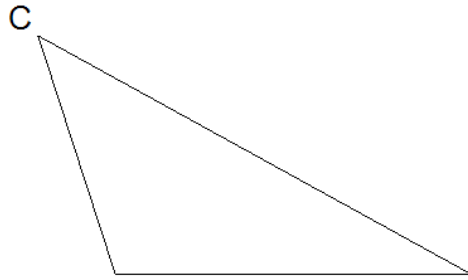
Datoteka Uredi Pogled Vstavi Oblika Nariši Pomoč

Višina v topokotnem trikotniku je daljica, ki poteka od oglišča do nosilke nasprotne stranice in je nanjo pravokotna.

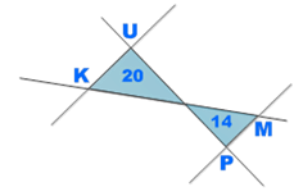
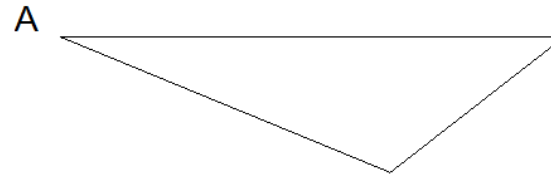
2.ura

4) Trikotnikoma na sliki načrtaj višine iz imenovanih oglišč.

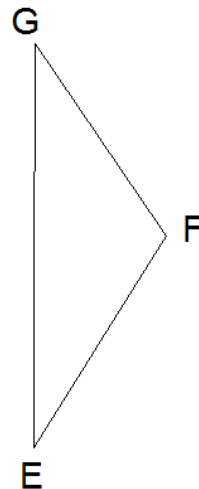
a)

b)

4.c) Trikotniku EFG načrtaj vse tri višine

3.ura

Sketchpad - [Predloga_v2 (6) - Naloge]

Datoteka Urejanje Pogled Načrtovanje Transformacije Mejenje Graf Okno Pomoč

NALOGE
Prikaži vse tri višine in odgovori na vprašanja.

Pokaži višino iz B na AC

Pokaži višino iz A na BC

Pokaži višino iz C na AB

a) Ali je mogoče, da so vse tri višine zunaj trikotnika? Razloži.

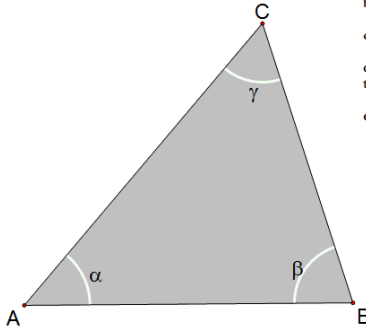
b) Ali je mogoče, da sta dve višini zunaj trikotnika? Razloži.

c) Ali je mogoče, da je samo ena višina zunaj trikotnika? Razloži.

d) Ali je mogoče trikotnik spremeniti tako, da je ena višina zunaj trikotnika in ostali dve višini na stranicah trikotnika? Razloži.

e) Ali se višine sekajo? Razloži.

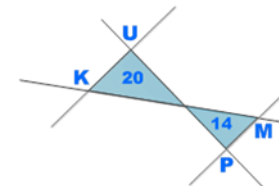
Skrj vprašanja

Zavrti trikotnik

Nazaj na prvo stran

Višina Naloge

Na naslovu <http://goo.gl/xYTj1> najdeš datoteko s katero boš ponovil svoje znanje o višini trikotnika in poiskal nekatere zakonitosti lege višin v tem liku.

NALOGE

a) Ali je mogoče, da so vse tri višine zunaj trikotnika? Razloži.

---

b) Ali je mogoče, da sta dve višini zunaj trikotnika? Razloži.

---

c) Ali je mogoče, da je samo ena višina zunaj trikotnika? Razloži.

---

d) Ali je mogoče trikotnik spremeniti tako, da je ena višina zunaj trikotnika in ostali dve višini na stranicah trikotnika? Razloži.

---

e) Ali se višine sekajo? Razišči in zapiši.

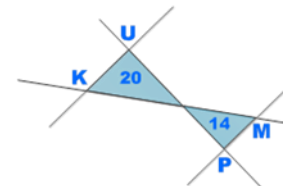

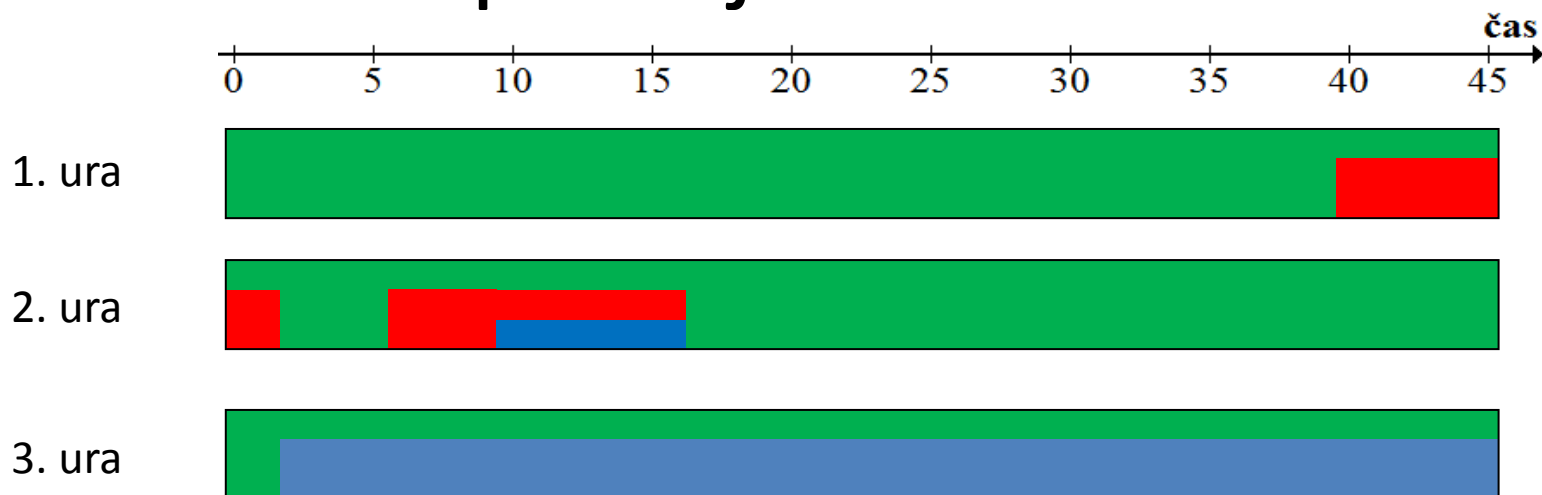

Vloga različnih reprezentacij v zaporedju treh učnih ur

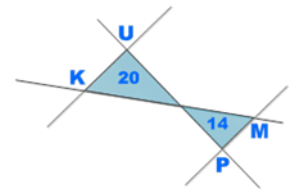

 Svinčnik in papir

 Fizični model

 Program dinamične geometrije/ raziskovanje z didaktično predlogo

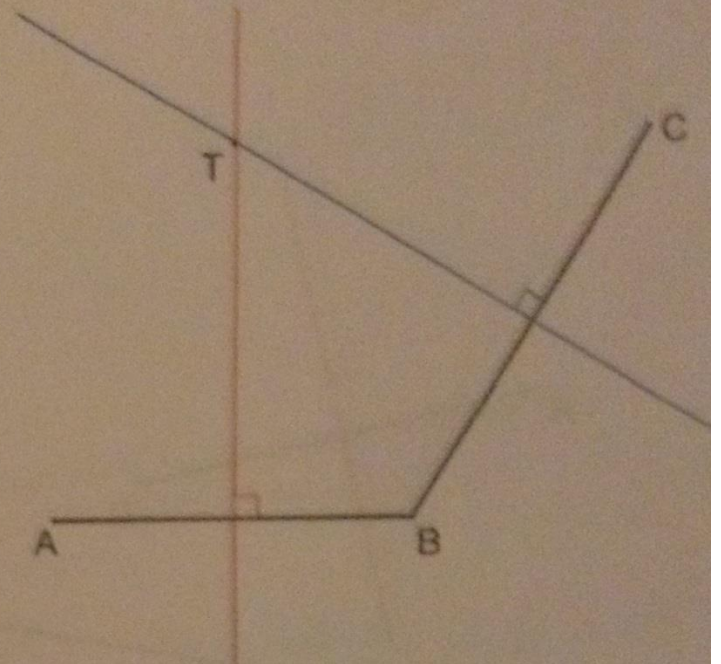

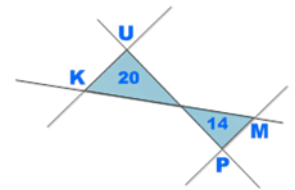

Stopnja po Van Hieleju (pred)

3) Opiši geometrijske elemente na sliki. Kaj vse lahko poveš o točki T? Zapiši.

ima dva presečišča,
in dva prava kota.

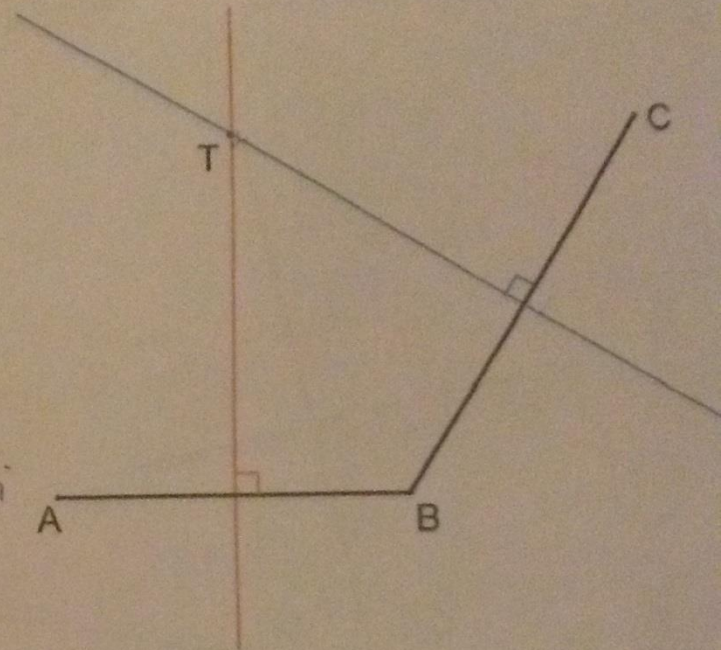
Stopnja po Van Hieleju (pred)

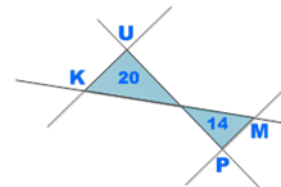
3) Opiši geometrijske elemente na sliki. Kaj vse lahko poveš o točki T? Zapiši.

točka T je ~~točka~~ točka, kjer
se sekata obe simetrali.

Točka T je enako oddaljena
od vseh kvržišč

daljic. Rdeča premica razdeli
daljico AB na dva enaka
dela. Modra premica razdeli
daljico BC na dva enaka dela

Stopnja po Van Hieleju (pred)

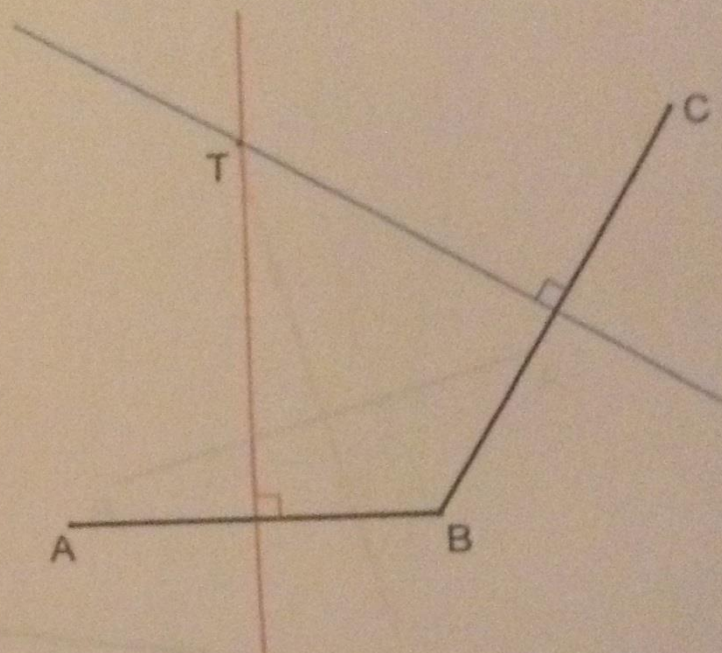
3) Opiši geometrijske elemente na sliki. Kaj vse lahko poveš o točki T? Zapiši.

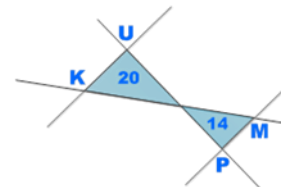
$|AB|$, $|BC|$

$\perp AB$ in $\perp BC$ $\cap$ T

$\perp AB$

$\perp BC$

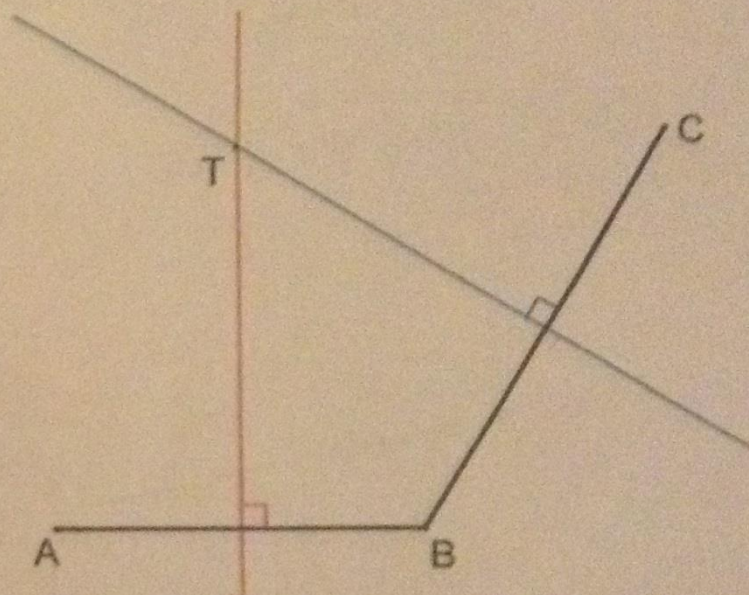

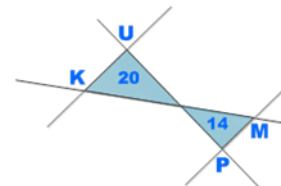

Stopnja po Van Hieleju (pred)

3) Opiši geometrijske elemente na sliki. Kaj vse lahko poveš o točki T? Zapiši.

Premica
 Ravnina in ~~mostra~~ prikazujeta
 simetrični daljice. Točka T je os
 simetričnosti, kjer se
 obredne simetrični sekata.

Stopnja po Van Hieleju (pred)

3) Opisi geometrijske elemente na sliki. Kaj vse lahko poveš o točki T? Zapiši.

Na sliki sta dve daljici: AB in BC.

Ker njima je točka B skupna tvorita

kot 2 vrhovi v točki B. ~~Be sta~~ Narisani

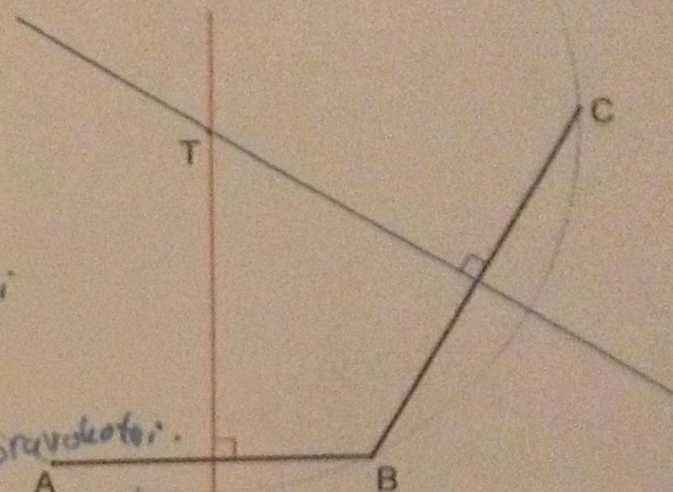
sta tudi simetrali za vsako daljico. Obe

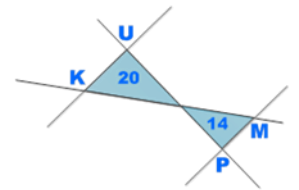
simetrali sta na daljico, ki jo razpolavljeta pravokotno.

Točka s točko T je označeno presečišče simetral,

kar pomeni, da je enako oddaljena od krajišč obeh daljic, torej točk A, B,

To lahko preverimo tako da skozi točko narišemo krožnico s središčem

Stopnja po Van Hieleju (pred)

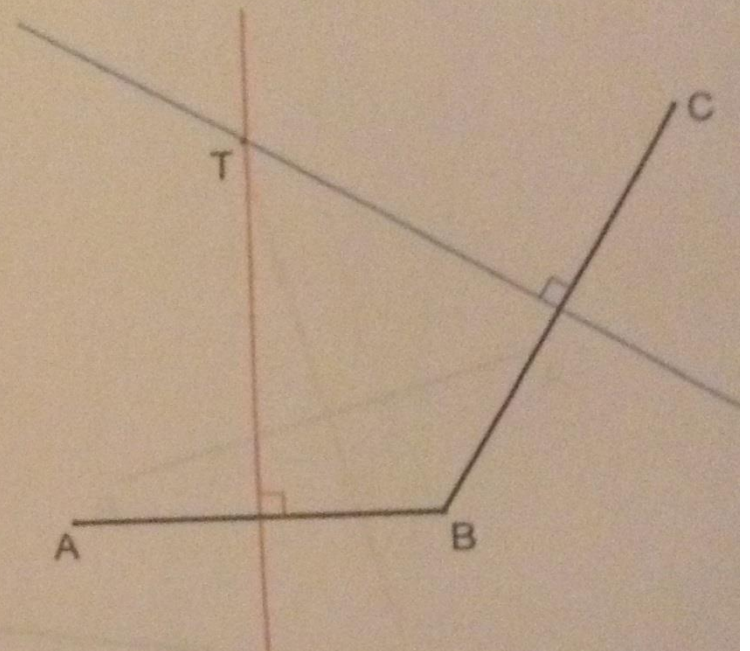
3) Opiši geometrijske elemente na sliki. Kaj vse lahko poveš o točki T? Zapiši.

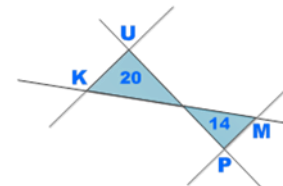
$|AB|, |BC|$

$\perp AB$ in $\perp BC$ $\cap$ T

$\perp AB$

$\perp BC$

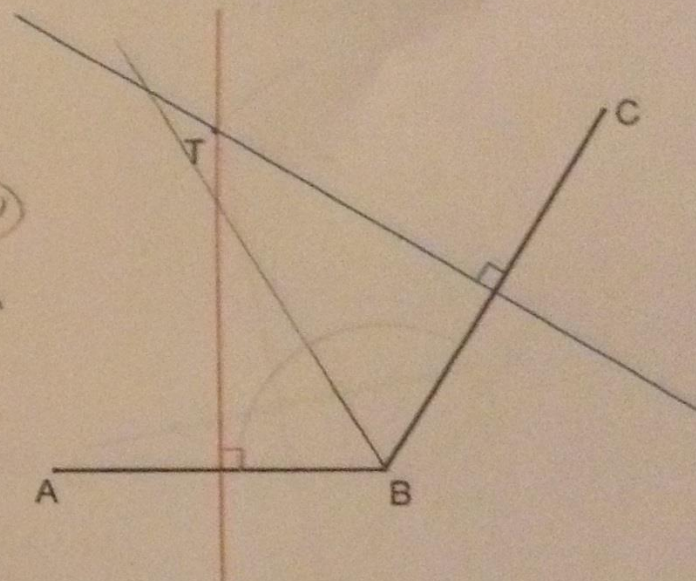

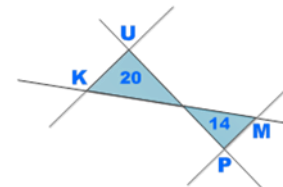
Stopnja po Van Hieleju (pred)

3) Opisi geometrijske elemente na sliki. Kaj vse lahko poveš o točki T? Zapiši.

! To je oreh koda,
da je simetrična točka
ali presečišče dveh simetral.

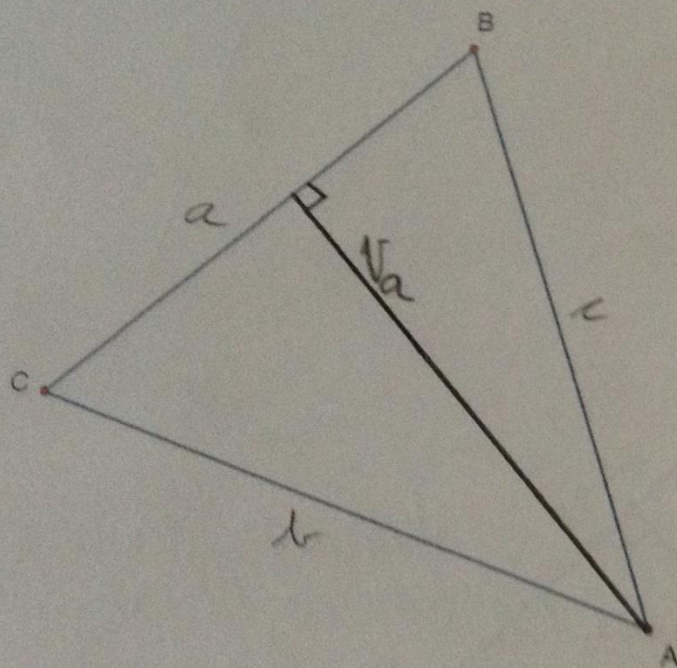

Kaj vidi učenec? Razhajanja med pričakovanji učitelja in učenca

Rezultati (po)

1. Izmeri oddaljenost točke A od stranice BC. Zapiši meritev in opiši, kako si meritev izvedel.

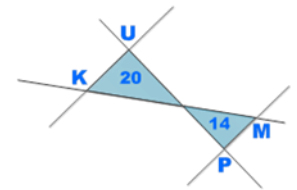
Meritev: $h_a = 4,8 \text{ cm}$

d (AE)

Meritev sem izvedel tako, da sem
nacisala pravokotnico
iz točke A na
stranico BC

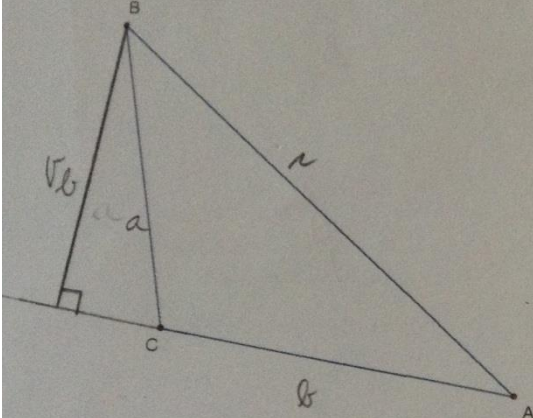
Cilj: povežejo pojem višine z razdaljo točke od premice

Rezultati (po)

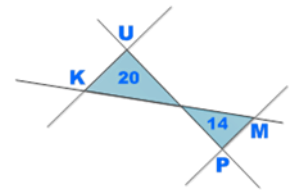
2. Izmeri razdaljo med stranico b in točko B . Zapiši meritev in opiši, kako si meritev izvedel.

Meritev: $h_b = 3,8$

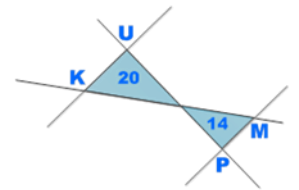
Meritev sem izvedel tako, da sem podaljšala stranico b in iz točke B narisala pravokotnico na stranici b .

Cilj: povežejo pojem višine z razdaljo točke od premice

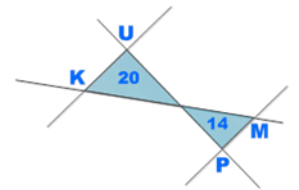
Presodi in označi s kljukico, če dve lastnosti trikotnika lahko veljata hkrati.

Vrste trikotnikov	Ostrokotni	Pravokotni	Topokotni
Raznostranični			
Enakokraki			
Enakostranični			

Presodi in označi s kljukico, če dve lastnosti trikotnika lahko veljata hkrati.

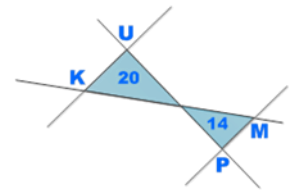
Vrste trikotnikov	Ostrokotni	Pravokotni	Topokotni
Raznostranični	✓	✓	✓
Enakokraki	✓	✓	✓
Enakostranični	✓		

Rezultati (po)

Vrste trikotnikov	Ostrokotni	Pravokotni	Topokotni
Raznostranični	12	14	23
Enakokraki	14	16	11
Enakostranični	21	6	2

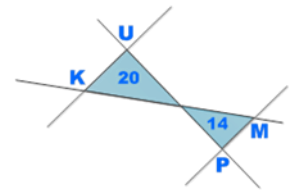
N= 26

Rezultati (po)

Vrste trikotnikov	Ostrokotni	Pravokotni	Topokotni
Raznostranični			
Enakokraki			
Enakostranični		20	24

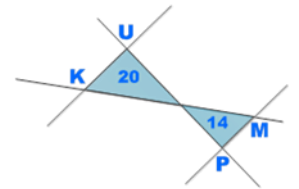
N= 26

Spremljanje pred in po

- Stopnje po van Hieleju

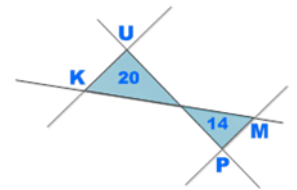
Stopnja	Pred				Po			
	1	2	3	4	1	5	6	7
1	25	25	25		-			
2	19	15	7		20			
3		2						
3*				18		14	15	11-23
	N= 28				N= 26			

Presodi in označi s kljukico, če dve lastnosti trikotnika lahko veljata hkrati.

Vrste trikotnikov	Ostrokotni	Pravokotni	Topokotni
Raznostranični			✓
Enakokraki		✓	
Enakostranični	✓		

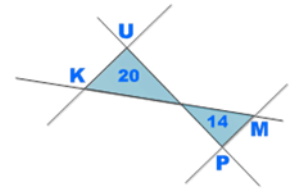
Kako interpretirate prikazano rešitev?

Pogled naprej

- Presenečenje: dobra predstava dinamičnosti ‚brez dinamike‘.
- Učinke programov DG bo treba spremljati z različnimi nalogami.
- **Načrtno raziskovati odvisne in neodvisne** geometrijske objekte z vključeno fazo dinamične shematizacije in doseči stopnjo 3 po van Hieleju pri čim več pojmi in učencih.

Viri

1. Kokol Voljč Vlasta: Razvoj osnovnih matematičnih pojmov z uporabo programov za dinamično geometrijo – dinamična ponazoritev, Pedagoška obzorja, 2006, 21/1, str. 34–47
2. Johnstone-Wilder, Sue; Pimm, David: Using information and communication technology (ICT) v Johnstone-Wilder, Sue et al: Learning to teach mathematics in the secondary school, London Routledge 1999, str. 158–186
3. Kynigos, Chronis: Using half-baked microworlds to challenge teacher educators' knowing, International Journal of Computers for Mathematical learning, 2007, 12/2, str. 87–111.
4. Laborde, Colette: The hidden role of diagrams in pupils' construction of meaning in geometry v Kilpatrick, Jeremy: Meaning in mathematics education, New York, Springer 2005, str. 159–180
5. Olivero, Frederica; Robutti Ornella: Measuring in dynamic geometry environments as a tool for conjecturing and proving, International Journal of Computers for Mathematical learning, 2007, 12/2, str. 135–156.
6. Michael de Villiers: Some Reflections on the Van Hiele theory, Zagreb 2010, pridobljeno na <http://frink.machighway.com/~dynamicm/vanhiele-reflection.pdf> (12. 2. 2014)